

مثّل نورۂ مشکوٰۃ فیہا مصباح

نفحات التنقیح

فی شرح

مشکوٰۃ المصابیح

جلد سوم

از افادحات

شیخ الحسین مولانا علیہ اللہ خان

مدیر جامعہ فاروقیہ کراچی

(ترجمہ ی فارسی) بہ فرمودہ ی شیخ الحدیث مولانا سید شہاب الدین شہیدی

و حضرت مولانا احمد ناریو رحمۃ اللہ علیہ

مترجم

ابو عاصم غلام محمد شرافتمند

مدرس موزہ علمیہ امتاف فواف

خان، سلیم اللہ	نسانسہ
Salimullāh, Khan	ان قرار دادی
مشکاة المصابیح. فارسی. شرح مصابیح السنة. فارسی. شرح	ان و نام پدید آور
نفحات التنقیح فی شرح مشکوٰۃ المصابیح/ از افادات سلیم اللہ خان؛ مترجم غلام محمد شرافتمند.	خصصات نشر
تریت جام : شیخ الاسلام احمد جام، ۱۳۹۴.	خصصات ظاہری
ج. ۶	ک
ج. ۳: ۹-۰۶۷-۲۴۷-۹۶۴-۹۷۸	سعیت فہرست نویسی
قنیا	داشت
کتاب حاضر ترجمہ و شرح کتاب "مشکاة المصابیح" ولی الدین محمد بن عبد اللہ خطیب تبریزی	ضوع
است کہ آن نیز شرحی بر کتاب "مصابیح" ابو محمد حسین بن مسعود فراء بغوی است.	ضوع
بغوی، حسین بن مسعود، ۴۳۶-۵۱۰ق. . مصابیح السنة -- نقد و تفسیر	ضوع
خطیب عمری، محمد بن عبد اللہ، - ۷۴۱ق. . مشکاة المصابیح -- نقد و تفسیر	ضوع
احادیث اہل سنت -- قرن ۶ق.	ناسہ افزودہ
شرافت زاد، غلام محمد، ۱۳۵۹ -، مترجم	ناسہ افزودہ
ری، حسین بن مسعود، ۴۳۶-۵۱۰ق. . مصابیح السنة. شرح	ناسہ افزودہ
خطیب عمری، محمد بن عبد اللہ، - ۷۴۱ق. . مشکاة المصابیح. شرح	ناسہ افزودہ
۲۴-B1-۹۴۲۱۱۱-۴۲۲۱۱۱-۶مخ	دہ بندی کنگرہ
۱/۲۱۱	دہ بندی دیویمی
۰۹۸۹۱۸	مارہ کتابشناسی ملی

انتشارات شیخ الاسلام احمد جام

نفحات التنقیح فی شرح مشکوٰۃ المصابیح (جلد سوم)

مولف: مولانا سلیم اللہ خان
مترجم: ابو عاصم غلام محمد شرافتمند
ناشر: شیخ الاسلام احمد جام
تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶
چاپخانہ: حافظی راد
قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۷-۰۶۷-۹

حق چاپ و نشر محفوظ است

تلفن مرکز پخش: ۵۲۵۲۴۴۷۱ - ۵۲۵۲۵۲۳۸ - ۵۱

۱۴	مقدمه‌ی مترجم:
۱۵	پیشگفتار گرد آورندگان
۱۷	[کتابُ الطَّهَّارَةِ]
۱۷	مناسبت «کتاب الطَّهَّارَةِ» با مباحث پیشین
۱۸	معنای لغوی و اصطلاحی طهارت
۱۸	فصل اول
۱۹	یک اشکال و پاسخ‌های متعدد
۲۳	تحقیقی پیرامون جنبش و وزن اعراض
۳۳	رفع یک اشکال و پاسخ‌های متعدد
۳۶	دلایل تخصیص رکوع در حدیث مسور
۴۰	اعتراض
۴۱	فصل سوم
۴۵	نکته
۴۸	پاسخ به یک سؤال
۵۰	[بَابُ مَا يُوجِبُ الْوُضُوءَ]
۵۰	ربط و مناسبت این باب با ابواب پیشین
۵۰	تقسیم‌بندی موجبات وضو
۵۱	فصل اول
۵۱	صحت نماز، مشروط به طهارت و پاکی است
۵۲	رفع یک اشکال
۵۳	مسأله‌ی فاقد الطهورین
۵۶	پاسخ به یک سؤال
۵۷	تفاوت ودی، مذی و منی
۵۷	تعریف مذی
۵۸	تعریف منی
۵۸	تعریف ودی
۶۰	تطبیق بین روایات
۶۲	وضو گرفتن بعد از تناول «مما مَسَّتِ النَّارَ» (غذای پخته شده با آتش)
۶۵	وضو ساختن از تناول گوشت شتر
۶۵	پاسخ جمهور به روایاتی که دلالت بر وجوب وضو از تناول گوشت شتر دارند
۶۷	علت نهی از نماز گزاردن در خوابگاه شتران
۶۸	توضیح حدیث
۶۸	مسأله‌ی نقض وضو از خروج «ریح» (باد شکم)

۷۰	فصل دوم.....
۷۰	اختلاف فقها در الفاظ تکبیر تحریمه.....
۷۱	دلایل ائمه‌ی ثلاثه و امام ابویوسف رحمته .....
۷۲	دلایل احناف.....
۷۳	پاسخ دلایل ائمه‌ی ثلاثه.....
۷۵	انواع شکسته‌های وضو.....
۷۵	مسأله‌ی نقض وضو بر اثر خواب.....
۷۶	دلایل پیروان دیدگاه نخست.....
۷۷	دلایل پیروان نظریه‌ی دوم.....
۷۸	دلیل و پاسخ جمهور.....
۷۹	بحث پیرامون نقض وضو از مس‌ذکر (آلت تناسلی).....
۸۰	مدار بحث.....
۸۰	روش اول.....
۸۲	روش دوم.....
۸۵	روش سوم.....
۸۶	روش چهارم.....
۸۷	بررسی دیدگاه شیخ محی السنه.....
۸۹	مسأله‌ی نقض وضو از مس‌المرأه (دست زدن به بدن زرا).....
۹۰	محور و مدار اختلاف.....
۹۱	دلایل احناف مبنی بر عدم وجوب وضو از دست زدن به بدن.....
۹۲	علل توجیه آیه‌ی «أَوَّلَامُسْتَم» به جماع.....
۹۳	علت اول.....
۹۳	علت دوم.....
۹۴	علت سوم.....
۹۴	علت چهارم.....
۹۵	علت پنجم.....
۹۵	علت ششم.....
۹۶	اعتراضات وارده و پاسخ آن.....
۹۹	فصل سوم.....
۹۹	مسأله‌ی نقض وضو از خارج شدن نجاست از بدن انسان.....
۱۰۱	دلایل شوافع و مالکی‌ها در رابطه با نجاست زیادی که از غیر سیلین (غیر از دو راه انسان) بیرون می‌آید.....
۱۰۲	دلایل احناف و حنابله.....
۱۰۳	اعتراضات وارده بر این روایت و پاسخ آنها.....
۱۰۵	اعتراض بر این روایت و پاسخ آن.....
۱۰۶	پاسخ دلایل شوافع و مالکی‌ها.....
۱۰۹	[بَابُ آدَابِ الْخَلَاءِ].....
۱۰۹	فصل اول.....

۱۰۹	مسأله‌ی استقبال (رو به قبله نشستن) و استدبار (پشت به قبله بودن) هنگام قضای حاجت
۱۱۰	دلایل احناف
۱۱۲	استدلال داوود ظاهری
۱۱۴	دلایل شوافع و مالکی‌ها
۱۱۵	پاسخ روایات عبدالله بن عمر و جابر بن عبدالله رضی الله عنهما
۱۱۶	ووجه ترجیح روایت ابویوب
۱۱۸	پاسخ اثر حضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنهما
۱۱۹	یک استدلال دیگر از شوافع و پاسخ ما به آنها
۱۲۰	استدلال مذهب چهارم و پنجم و پاسخ آنها
۱۲۰	استدلال مذهب ششم و پاسخ آن
۱۲۱	استدلال مذهب هفتم و پاسخ آن
۱۲۲	استدلال مذهب هشتم و پاسخ آن
۱۲۴	مسأله‌ی استنجا با سنگ و کاع
۱۲۴	بررسی عبارت کنز و رفع یک اشکال
۱۲۵	دلایل شوافع و حنابله
۱۲۵	دلایل احناف و مالکی‌ها
۱۲۶	یک اشکال بر روایت مذکور و پاسخ آن
۱۲۸	پاسخ دلایل شوافع و حنابله
۱۳۰	حکمت خواندن دعا هنگام رفتن برای قضای حاجت
۱۳۱	این دعا را چه وقت باید خواند؟
۱۴۰	گذاشتن شاخه‌ی گل و گلدسته بر مقبره‌ها بدعت است
۱۴۱	علت ممانعت از استنجا زدن با سرگین حیوانات و استخوان
۱۴۱	یک اشکال و پاسخ آن
۱۴۳	یک اشکال و چند جواب
۱۴۶	تحقیقی پیرامون لفظ «مستحم»
۱۴۶	علت ممانعت از ادرار کردن در حمام
۱۴۸	بررسی واژه‌های «حشوش» و «محتضرة»
۱۴۹	یک اشکال و پاسخ آن
۱۵۱	بررسی تعارض بین روایات و حل آن
۱۵۲	توجهات علما درباره‌ی انگیزه‌ی ایستاده ادرار کردن رسول خدا صلی الله علیه و آله
۱۵۵	گوینده‌ی جمله‌ی «انظروا الیه بیول کما تیول المرأة» چه کسی بود؟
۱۵۹	باب السواک
۱۵۹	فصل اول
۱۵۹	تحقیقی پیرامون واژه‌ی مسواک
۱۶۱	مواقع مستحب بودن استفاده از مسواک
۱۶۲	مروری بر دلایل احناف
۱۶۴	یک اشکال و پاسخ آن

۱۶۵	یک اشکال و پاسخ‌های متعدد آن
۱۶۶	منظور از فطرت چیست؟
۱۶۷	رموز و اسرار خصال فطرت
۱۶۹	[بَابُ سِنَنِ الْوُضُوءِ]
۱۶۹	فصل اول
۱۷۲	حکم مضمضه (آب در دهان کردن) و استنشاق (آب در بینی کردن) در وضو و غسل و اختلاف علما در این زمینه
۱۷۳	دلایل گروه اول
۱۷۳	دلایل گروه دوم و چهارم
۱۷۴	دلایل گروه سوم
۱۷۹	اختلاف فقها در بهی مقدار مسح سر
۱۸۱	کیفیت و جگه: یکی مضامنه و استنشاق و اختلاف فقها در این موضوع
۱۸۲	دلیل ائمه‌ی ثلاث
۱۸۲	دلایل احناف
۱۸۳	پاسخ دلیل ائمه‌ی سه‌گانه
۱۸۵	حکم شستن باها از دیدگاه مذاهب
۱۸۶	تذکر
۱۸۶	دلایل جمهور اهل سنت
۱۸۷	پاسخ دلایل اهل تشیع
۱۹۰	مسأله‌ی مسح بر عمامه
۱۹۴	فصل دوم
۱۹۴	مسأله‌ی «تسمیة عند الوضوء» (بسم الله گفتن هنگام وضو)
۱۹۵	دلایل جمهور
۱۹۷	تذکر
۱۹۸	مسأله‌ی تخلیل انگشتان
۱۹۹	بررسی مسأله‌ی شستن و خلال ریش
۲۰۴	آیا برای مسح سر برداشتن آب جدید لازم و ضروری است یا خیر؟
۲۰۷	مسأله‌ی مسح گوشها و اختلاف فقها در این زمینه
۲۰۸	دلیل امام زهری رحمته الله علیه
۲۰۸	دلیل ابن شریح و شعبی رحمتهما الله
۲۰۹	دلیل شوافع
۲۰۹	دلایل احناف
۲۱۰	چند اعتراض بر حدیث باب و پاسخ آنها
۲۱۲	پاسخ به دلیل امام زهری و سایر فقها
۲۱۲	پاسخ دلیل شوافع
۲۱۴	تحقیقی پیرامون واژه‌ی «ولهان»
۲۱۵	استفاده از حوله و دستمال پس از وضو

۲۱۹.....	[بَابُ الْقُسْلِ]
۲۱۹.....	فصل اول.....
۲۲۰.....	حکم جماع و همبستری بدون انزال منی.....
۲۲۶.....	حکم باز کردن گیسوان برای زن‌ها در غسل واجب.....
۲۲۷.....	حکم گشودن گیسوان برای مردها در غسل فرض.....
۲۲۸.....	توضیح.....
۲۲۸.....	بررسی واژه‌ی صاع.....
۲۲۹.....	دلایل امام ابوحنیفه و امام محمد رحمهما .....
۲۳۱.....	فصل دوم.....
۲۳۲.....	مبحث احتلام.....
۲۳۴.....	[بَابُ مُخَالَطَةِ الْجَنَنِ رَمَا يَكُنْ لَهُ]
۲۳۴.....	فصل اول.....
۲۳۶.....	حکم وضو پیش از خوابیدن در حالت جنابت.....
۲۳۷.....	حکم وضو میان دو جماع.....
۲۳۹.....	یک اشکال بر ظاهر حدیث و پاسخ‌های متعدد.....
۲۴۰.....	تذکر.....
۲۴۲.....	نامهای گرامی از واج مطهرات.....
۲۴۲.....	فصل دوم.....
۲۴۳.....	مسأله‌ی کسب طهارت و پاکیزگی با باقیمانده‌ی آب زن برای مرد.....
۲۴۴.....	حکم تلاوت قرآن برای شخص جنب.....
۲۴۵.....	حکم مکث و مرور شخص جنب و حیاض در مسجد و اختلاف فقها در این زمینه.....
۲۴۸.....	[بَابُ أَحْكَامِ الْمَيَاةِ]
۲۴۸.....	فصل اول.....
۲۵۰.....	فصل دوم.....
۲۵۱.....	اختلاف فقها درباره‌ی نجاست و عدم نجاست آب.....
۲۵۴.....	اضطراب در سند.....
۲۵۵.....	اضطراب در متن.....
۲۵۵.....	اضطراب در معنا.....
۲۵۵.....	اضطراب در مصداق.....
۲۶۴.....	منشأ و خاستگاه این پرسش.....
۲۶۵.....	اقوال فقها پیرامون حلت و حرمت حیوانات دریایی.....
۲۶۶.....	دلایل.....
۲۶۷.....	دلایل احناف.....
۲۷۰.....	مسأله‌ی نبیذ تمر.....
۲۷۱.....	بررسی اعتراضات وارده بر حدیث مذکور.....
۲۷۵.....	حکم پسخور گربه.....
۲۷۸.....	بررسی دیدگاه‌های فقها در رابطه با پسخور درندگان.....

۲۷۹	حکم پسخور الاغ
۲۸۲	[بَابُ تَطْهِيرِ التَّجَاسَّاتِ]
۲۸۲	فصل اول
۲۸۲	حکم پسخور سگ
۲۸۲	مبحث اول
۲۸۳	دلایل انعمی ثلاثه
۲۸۵	مبحث دوم
۲۸۶	دلایل فقهاء
۲۸۸	یک اشکال و پاسخ آن
۲۸۹	مسأله‌ی تطهیر و باز بازی زمین
۲۹۱	علت طرح این سؤال
۲۹۲	دیدگاه فقهاء و صاحبان دینی درباره‌ی طهارت و نجاست منی
۲۹۲	دلایل شوافع و حنابله
۲۹۳	دلایل حنفیه و مالکیه
۲۹۵	پاسخ دلیل اول شوافع و حنابله
۲۹۶	پاسخ دلیل دوم
۲۹۶	پاسخ دلیل سوم
۲۹۷	حکم ادرار کودک شیرخوار
۳۰۱	حکم پوست حیوان مردار و دباغت آن
۳۰۲	فصل دوم
۳۰۳	توضیح
۳۰۳	توضیح
۳۰۴	توضیح
۳۰۵	فصل سوم
۳۰۵	حکم ادرار حیوانات حلال گوشت
۳۰۷	پاسخ حدیث برآه رحمته
۳۰۸	پاسخ حدیث جابر رحمته
۳۰۸	پاسخ حدیث عربین
۳۱۰	[بَابُ الْمَسْحِ عَلَى الْخُفَّيْنِ]
۳۱۰	فصل اول
۳۱۰	نیوت مسح بر خفین
۳۱۱	مسأله‌ی تعیین مدت مسح بر موزه‌ها
۳۱۳	پاسخ دلایل مالکی‌ها
۳۱۵	پاسخ روایت ابی بن عماره رحمته
۳۱۵	پاسخ اثر حضرت حسن بصری رحمته
۳۱۶	پاسخ اثر عقبه بن عامر رحمته
۳۱۷	بیان دیدگاه‌های فقهاء در رابطه با مسح بر قسمت بالا و پایین موزه

۳۱۹	مسأله‌ی مسح بر جوراب.....
۳۲۱	باب التيمم.....
۳۲۱	معنای لغوی و اصطلاحی تیمم.....
۳۲۲	آغاز مشروعیت تیمم.....
۳۲۳	بررسی دیدگاه‌های فقها در رابطه با ضربات تیمم.....
۳۲۴	دلایل امام احمد رحمه الله.....
۳۲۴	دلایل جمهور.....
۳۲۶	پاسخ روایت حضرت عمار بن یاسر رحمه الله.....
۳۲۷	پاسخ روایت حضرت ابوالجهم.....
۳۲۸	باب الغسل المستحب.....
۳۲۸	فصل اول.....
۳۲۸	حکم غسل روز جمعه.....
۳۳۰	غسل روز جمعه برای نماز چیست؟ امروز جمعه؟.....
۳۳۱	فصل دوم.....
۳۳۴	باب الحيض.....
۳۳۴	معنای لغوی و اصطلاحی حیض.....
۳۳۴	بیان حداقل و حداکثر مدت حیض از دیدگاه فقهی که او.....
۳۳۶	فصل اول.....
۳۳۹	فصل دوم.....
۳۴۰	شرح.....
۳۴۱	تذکر.....
۳۴۲	بررسی آراء و نظرات فقها در رابطه با پرداخت صدقه به سبب جماع در حال حیض.....
۳۴۴	باب المستحاضة.....
۳۴۴	معنای لغوی و اصطلاحی استحاضه.....
۳۴۴	فرق استحاضه و حیض.....
۳۴۵	اقسام زن مستحاضه.....
۳۴۸	احکام زن متحیره.....
۳۴۸	مسأله‌ی تشخیص با رنگ‌ها.....
۳۴۹	دلایل احناف.....
۳۵۱	پاسخ دلایل ائمه ثلاثه رحمه الله.....
۳۵۲	حکم استحاضه و بیان دیدگاه‌های فقها در این زمینه.....
۳۵۶	تذکر.....
۳۵۸	کتاب الصلاة.....
۳۵۸	فرضیت نماز.....
۳۵۹	معنای لغوی و اصطلاحی واژه‌ی «صلوة».....
۳۶۰	دو شبهه و پاسخ آن‌ها.....
۳۶۳	فصل اول.....

۳۶۴	..... پاسخ به یک سؤال
۳۶۵	..... فصل سوم
۳۶۵	..... یک اشکال و پاسخ آن
۳۶۷	..... [باب المواقیت]
۳۶۷	..... فصل اول
۳۶۸	..... اوقات نماز
۳۶۹	..... دلائل ائمه ثلاثه و صاحبین
۳۷۰	..... استدلال امام مالک رحمته
۳۷۱	..... دلائل امام ابوحنیفه رحمته
۳۷۱	..... تذکر
۳۷۲	..... پاسخ دلائل ح. و ر.
۳۷۴	..... وقت العصر
۳۷۴	..... وقت المغرب
۳۷۵	..... دلائل ائمه ثلاثه و صاحبین رحمته
۳۷۶	..... دلائل امام اعظم رحمته
۳۷۷	..... وقت العشاء
۳۷۸	..... وقت الفجر
۳۷۹	..... فصل دوم
۳۸۰	..... دو اشکال و پاسخ آنها
۳۸۴	..... فصل سوم
۳۸۷	..... [باب تعجیل الصلاة]
۳۸۷	..... اوقات مستحب
۳۸۷	..... وقت نماز فجر
۳۸۷	..... دلائل احناف
۳۸۹	..... دلائل ائمه ثلاثه
۳۹۰	..... پاسخ دلائل ائمه ثلاثه
۳۹۴	..... دلائل احناف
۳۹۴	..... مستندات امام شافعی رحمته
۳۹۵	..... پاسخ به دلائل امام شافعی رحمته
۳۹۷	..... دلائل احناف
۳۹۹	..... دلائل جمهور
۴۰۰	..... پاسخ دلائل جمهور
۴۰۴	..... یک اشکال و پاسخ آن
۴۰۶	..... سبب تخصیص نماز عصر در این حدیث
۴۰۷	..... مسلک ائمه ثلاثه رحمته
۴۰۸	..... مسلک احناف
۴۰۸	..... علت تفاوت نماز فجر و عصر از دیدگاه احناف

۴۰۹	دلایل احناف.....
۴۱۲	حکم ادای نماز در اوقات مکروهه و اختلاف فقها در این زمینه.....
۴۱۴	فصل دوم.....
۴۱۴	مفهوم حدیث.....
۴۱۶	[بَابُ فَضَائِلِ الصَّلَاةِ].....
۴۱۶	فصل اول.....
۴۱۶	توضیح.....
۴۱۷	صلوة وسطی (نماز میانه).....
۴۱۹	[بَابُ الْأَذَانِ].....
۴۱۹	فصل اول.....
۴۲۰	معنای لغوی و اصطلاحی اذان.....
۴۲۰	مشروعیت اذان.....
۴۲۱	یک اشکال و پاسخ آن.....
۴۲۲	حکم ترجیع در اذان.....
۴۲۳	اختلاف فقها در این زمینه.....
۴۲۳	دلایل شافعی‌ها و مالکی‌ها.....
۴۲۴	دلایل احناف و حنبله.....
۴۲۵	پاسخ دلایل شافعیه و مالکیه.....
۴۲۵	پاسخ به یک سؤال.....
۴۲۷	دلایل اتمی ثلاثه.....
۴۲۸	دلایل احناف.....
۴۲۹	پاسخ دلایل اتمی ثلاثه.....
۴۳۱	فصل دوم.....
۴۳۱	انواع تنویب.....
۴۳۲	توضیح.....
۴۳۴	فصل سوم.....
۴۳۵	[بَابُ فَضْلِ الْأَذَانِ وَاجَابَةِ الْمُؤَذِّنِ].....
۴۳۵	فصل اول.....
۴۳۷	اقسام اجابت اذان.....
۴۳۹	فصل دوم.....
۴۴۰	[بَابُ فِيهِ فَصْلَانِ].....
۴۴۰	فصل اول.....
۴۴۰	حکم اذان پیش از وقت.....
۴۴۱	دلایل اتمی ثلاثه.....
۴۴۱	دلایل احناف.....
۴۴۳	پاسخ دلایل اتمی ثلاثه و امام ابویوسف.....
۴۴۳	آیا اذان بدون نماز هم مشروعیت دارد؟.....

۴۴۵	حکم اذان در سفر
۴۴۷	[باب المساجد ومواضع الصلاة]
۴۴۷	فصل اول
۴۴۷	دفع تعارض بین احادیث
۴۴۸	حکم خواندن نماز فرض در داخل خانه‌ی کعبه
۴۵۰	توضیح
۴۵۲	نظریه‌ی حافظ ابن حجر رحمته
۴۵۳	دیدگاه علامه سیبکی کبیر رحمته
۴۵۴	نظر شیخ زین الدین عراقی رحمته
۴۵۵	دیدگاه حجة الاسلام امام غزالی رحمته
۴۵۹	توضیح
۴۵۹	هدف از مسجد قرار دادن قبور انبیا چیست؟
۴۶۰	فصل سوم
۴۶۰	مفهوم حدیث
۴۶۱	حکم تربین مساجد
۴۶۲	فصل سوم
۴۶۳	یک اشکال و پاسخ‌های متعدد
۴۶۴	[باب السترة]
۴۶۴	فصل اول
۴۶۴	حکم خواندن نماز در یک جامه
۴۶۸	فصل دوم
۴۶۹	توضیح
۴۷۰	توضیح
۴۷۰	معنای «سدل» از دیدگاه علما و اندیشمندان اسلامی
۴۷۲	حکم نماز با کفش
۴۷۳	پاسخ به یک سؤال
۴۷۵	[باب السترة]
۴۷۵	فصل اول
۴۷۷	توضیح
۴۸۰	توضیح

مقدمه‌ی مترجم:

الحمد لله الذي أكمل لنا الدين وأتمم علينا النعمة، وجعل أمتنا - أمة الإسلام - خير أمة، وبعث فينا رسولاً مَنَّا يتلو علينا آياته ويزكينا، ويعلمنا الكتاب والحكمة، والصلاة والسلام على مَن أرسله الله للعالمين رحمة، نبينا محمد وعلى آله وصحبه.

خداوند را به خاطر توفیقی که به ما عنایت فرمود - وبدون این توفیق هیچ امری تمام نمی‌گردد - سپاسگزاریم و از او می‌خواهیم که آن را با منت و کرم خویش ذخیره‌ای برای روز قیامت قرار دهد؛ روزی که مال و نه فرزند برای انسان سودی نخواهد داشت؛ مگر کسی که نزد خداوند با قلب سلیم حاضر گردد.

ترجمه‌ی فارسی این سب در روزگاری انتشار می‌یابد که جوامع اسلامی و انسانی ما شدیدترین نیاز را به فهم و آگاهی حایت و این گونه تعالیم ارزشمند الهی و آسمانی دارند و حفظ کیان اسلامی، منوط به تجمیع بادی ارزش‌های الهی و اسلامی است که قرآن و حدیث پایه‌ی آن را تشکیل می‌دهند.

در اینجا بر خود لازم می‌دانم از فضلالی بزرگوار، محترم چون جناب مولوی عبدالنور منصوری و جناب آقای محمد رضا فیضی که مرا در این امر کمک کردند و تمام تلاش خود را در بازنگری و ویرایش به کار بستند، تشکر نمایم. پروردگار عالم، الطاف ویژه‌ی خویش را شامل حال این عزیزان بگرداند.

امید ما از درگاه ایزد متعال، پذیرش این عمل کوچک و ناقابل می‌باشد.

خدایا چنان کن سرانجام کار تو خوشنود باشی و ما رستگار

پیشگفتارِ گرد آورندگان

الحمد لله وكفى وسلام على عباده الذين اصطفى؛

اما بعد:

خداوند را شاکریم که با لطف و کرم بی‌نهایتش، توفیق عنایت فرمود تا ترجمه‌ی جلد دوم از کتاب «نکاحات الصبیح» نیز به اتمام برسد.

این جلد، شامل «کتاب الطهارة» و «کتاب الصلاة» است که قسمت اول آن - از ابتدای «کتاب الطهارة» تا «باب سجود القرآن» توسط مولوی محمد عظیم و قسمت دوم از «باب سجود القرآن» تا انتهای کتاب توسط معارف ابدان ترجمه و تدوین گردیده است.

الحمد لله این جلد نیز زیر نظر شیخ الحدیث، ولانا سلیم الله خان (مد ظله و دامت برکاته) و با توجه و عنایت ویژه‌ی ایشان، تکمیل شد و در بخش‌های متفاوتی، طبق نظر ایشان مطالبی حذف گردید و در جاهایی نیز مطالب و اصطلاحات اضافه شد. از ایزد منان خواستاریم تا سایه‌ی مهر و عطوفت و چشمه‌ی جوشان علم معرفت آن بزرگوار را به منظور سیراب کردن تشنگان علوم دینی، مستدام بدارد.

لازم به ذکر است که در ترجمه و تدوین این جلد نیز همانند جلد اول سعی شده است تا تمام قواعد و اصول لازم در دستور کار قرار گیرد تا اشتباهات و کاستی‌ها به حداقل برسد، اما از آنجا که معترف به فقدان توان علمی، استعداد و ژرف‌نگری کافی برای چنین پژوهش‌های علمی مهم هستیم.

این امکان وجود دارد که در مراحل تحقیق و بازنگری، از ما اشتباهاتی سرزده باشد، بنابراین درخواست ما از اهل علم این است که اگر متوجه هر گونه اشتباهی شدند، به خاطر رضای پروردگار و امید به ثواب و پاداش، به ما تذکر دهند و ما نیز ممنون و سپاسگزار آنان خواهیم بود. در پایان، از خوانندگان کتاب خواستاریم که برای شیخ الحدیث حضرت مولانا سلیم الله خان (دامت برکاتهم العالیة) دعا کنند که خداوند متعال به ایشان صحت و عافیت کامل عنایت فرماید تا بتوانند تشنگان علوم نبوی را سیراب نمایند.

همچنین برای گردآورندگان نیز دعا فرمایید تا خداوند تعالی این کار را شرف قبولیت عطا فرماید و ان را سبب نجات ما و نیز والدین، اساتید و مشایخمان قرار دهد. آمین

وصلی الله علی خیر خلقه محمد وآله وصحبه اجمعین

(جناب مولوی) محمد عظیم و (جناب مولوی) اسدالله

اساتید ب... فاروقیه و همکاران شعبه تصنیف و تألیف